

Moravská vysoká škola

Jan Vychodil

Ekonomické problémy Lesotha

Economic problems of Lesotho

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Eva JÍLKOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že bakalářskou diplomovou práci vypracoval sám a uvedl v ní veškerou použitou literaturu a jiné zdroje informací, které jsem použil.

Olomouc 17.3.2010

.....

Tímto bych chtěl poděkovat Ing. Evě Jílkové, především za trpělivost, pevné nervy, ochotu a cenné rady při tvorbě.

Dále bych neměl opomenout tvůrce Google překladače, který mi pomáhal při překládání anglických textů.

S poděkováním   Jan Vychodil

OBSAH

ÚVOD	6
1 Postavení rozvojových zemí ve světovém hospodářství	7
1.1 Hospodářská politika	7
1.1.1 Cíle hospodářské politiky	7
1.1.2 Nástroje hospodářské politiky	8
1.2 Ekonomické ukazatele	8
1.2.1 Ekonomický potenciál	8
1.2.2 Ekonomická síla	8
1.2.3 Ekonomické úroveň	9
1.2.4 Dynamika růstu	9
2 Obecná charakteristika rozvojových zemí	10
2.1 Rozdělení zemí podle OSN	10
2.2 Základní charakteristika RZ	10
2.2.1 Kritéria pro stanovení RZ	10
2.2.2 Nejen ekonomický vývoj RZ	12
2.3 Současný vývoj	13
2.4 Výživový problém a zemědělství	15
2.4.1 Základní údaje	15
2.4.2 Úloha zemědělství v RZ	15
2.4.3 Spolupráce RZ a vyspělých zemí	16
2.5 Afrika – region rozvojových zemí	17
2.5.1 Základní charakteristika kontinentu	17
2.5.2 Zemědělství	18
2.5.3 Průmysl	18
3 Hlavní problémy rozvojových zemí	20
3.1 Vzdělanost	20
3.2 Populační růst	20
3.3 Chudoba	21
3.3.1 Past chudoby	23
3.4 Zdraví	23
3.5 Bezpečnost	24
4 Království Lesotho	25
4.1 Základní charakteristika	25
4.1.1 Podnebí	26
4.1.2 Historický vývoj	27
4.1.3 Současná politická situace	27
4.1.4 Lesotho jako rozvojová země	28
4.2 Ekonomický přehled	28
4.2.1 Všeobecný pohled na ekonomiku	29
4.2.2 Průmysl	29
4.2.3 Zemědělství	30

4.3	Nejdůležitější ekonomické ukazatele	30
4.3.1	Hrubý domácí produkt	31
4.3.2	Míra inflace	34
4.3.3	Index lidského rozvoje	34
4.4	Hospodářská politika země	35
4.4.1	Monetární politika	35
4.4.2	Fiskální politika	36
4.5	Zdraví, chudoba, vzdělání	38
4.5.1	HIV/AIDS	38
4.5.2	Problém chudoby v Lesothu	39
4.5.3	Vzdělání	40
5	Doporučené postupy při řešení problémů	41
	ZÁVĚR	42
	ANOTACE	43
	SEZNAM ZKRATEK	45
	SEZNAM LITERATURY	47
	SEZNAM PŘÍLOH	48

Úvod

Nejdůležitějším pro bakalářskou práci bylo vybrat si zemi, kterou budeme analyzovat, neboť téma práce zní *Ekonomické problémy vybrané rozvojové země*.

K tomuto záměru byla vybrána africká země Lesotho. V mnoha světových médiích se téměř denně objevují záběry z různých afrických zemí, kde právě probíhá občanská válka, vládní ozbrojený převrat, hladomor či sucho. Smyslem a cílem této práce je zjistit, zda-li se Lesotho musí nebo muselo dříve s některou z těchto věcí vypořádat, dále charakterizovat ekonomický vývoj v Lesothu, vymežit hlavní hospodářské problémy, zjistit příčiny jejich vzniku a navrhnout postupy jejich řešení.

V úvodu textu si vymežíme rozvojové země a na základě čeho se dělí. Dále se seznámíme s jejich celkovou situací a budoucností, abychom se v další části textu mohli seznámit se situací v Lesothu. V závěru textu si přiblížíme současnou ekonomickou situaci a zmíníme i některé formy spolupráce Lesotha se zeměmi s rozvinutou tržní ekonomikou.

K úspěšnému splnění cílů bakalářské práce si v úvodu analyzujeme celkovou situaci rozvojových zemích, abychom v další části pomocí deskripce zjistili současnou situaci v Lesothu. V poslední části využijeme syntézy, komparace a dedukce ke stanovení postupů při řešení problému lesothské ekonomiky

1 Postavení rozvojových zemí ve světovém hospodářství

1.1 Hospodářská politika

Hospodářská politika je velice důležitou politikou z ekonomického pohledu, neboť působí přímo na volný trh, který reguluje svými nařízeními a určuje směr vývoje pomocí přerozdělování finančních prostředků.

Z tohoto důvodu si v následujících řádcích uvedeme definici hospodářské politiky, její cíle a nástroje.

„Hospodářskou politikou vlády rozumíme zásady a jim odpovídající soubor pravidel a opatření, kterými vláda prostřednictvím svých orgánů ovlivňuje a usměrňuje vývoj ekonomiky.“¹

1.1.1 Cíle a nástroje hospodářské ekonomiky

Hospodářství žádné země se neobejde bez státní regulace, i přesto že její míra a sféra působení je různá. Cíle hospodářské ekonomiky jsou dlouhodobými cíly. Vzhledem k tomu, že stabilita je neustále narušována destabilizujícími jevy, jeví se některé cíle v určitých obdobích jako prioritní. Jsou to nepříznivé jevy v oblasti produkce, v oblasti zaměstnanosti, ve vývoji cenové hladiny nebo ve vývoji finančních trhů.

Cíle hospodářské politiky:

- 1) zajištění rovnovážného růstu ekonomiky – nezbytný klid v sociální oblasti (míra nezaměstnanosti, růst reálných mezd, aj.),
- 2) stabilita cenové úrovně,
- 3) podpora ekonomického rozvoje – vládní investice,
- 4) přerozdělování národního důchodu - získat prostředky na realizaci sociální politiky a současně na výrobu veřejných statků a služeb.

Abychom hospodářskou politiku země označili za úspěšnou, je nutné dosahování stanovených cílů. K tomuto úspěšnému dosahování slouží nástroje hospodářské politiky, jejich kombinace a správné načasování jejich aplikace.

---

¹ FIALOVÁ, H. Úvod do ekonomiky. *Základy makroekonomiky*. 2006. Strana 111

Těmito nástroji jsou:

1) fiskální politika – politika realizována prostřednictvím soustavy veřejných rozpočtů,

2) monetární politika - ovlivňuje užití HDP, ceny a zaměstnanost změnou množství peněz v ekonomice. Tuto politiku provádí centrální banka.

1.2 Ekonomické ukazatele

K posouzení významu rozvojových regionů a zemí ve světové ekonomice se používají tyto ekonomické ukazatele: ekonomický potenciál, ekonomická síla, ekonomická úroveň a dynamika růstu

1.2.1 Ekonomický potenciál

Ekonomický potenciál zjišťujeme skupinou ukazatelů, které vyjadřují možnosti, jež má ta která země k dalšímu růstu ekonomiky. Zpravidla zkoumáme počet obyvatel, rozlohu půdy, přírodní zdroje.

Hodnocená země může mít vysokou úroveň disponibilních zdrojů, ale nemusí tyto zdroje dostatečně využívat. U rozvojových zemí jsou největší nedostatky hlavně v nízké produktivitě práce, nedostatečné kvalifikaci a také ve vývozu surovin bez domácího výrobního zhodnocení.

1.2.2 Ekonomická síla

Ekonomická síla je charakterizována soustavou ukazatelů, které vyjadřují podíl hodnoceného regionu na celosvětové produkci. Souhrnným ukazatelem ekonomické síly je podíl na světovém HDP. Dalšími důležitými ukazateli mohou být i podíly na výrobě hlavních průmyslových a zemědělských výrobků. Ekonomická síla je důležitá především v mezinárodních jednáních, a to především z hlediska vyjednávací pozice. Vyjadřuje se jako procento podílu HDP na světovém HDP a nebo také jako procentuální vyjádření podílu na světovém exportu.²

---

² Srov. KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice. Strana 18

1.2.3 *Ekonomická úroveň*

Ekonomickou úrovní máme na mysli měření vyspělosti dané země či regionu. Je vyjádřena ukazateli výroby na obyvatele a ukazateli výroby na jednotku disponibilních zdrojů. Jako souhrnné ukazatele se běžně používají HNP/obyv. a HDP/obyv. Mezi další ukazatele patří dosažená intenzita zemědělské výroby aj.

1.2.4 *Dynamika růstu*

Dynamika růstu je důležitá z hlediska perspektivy. Vyjadřuje se obvykle vývojovými trendy, indexy – např. tempo růstu HNP, tempo růstu HDP, tempo růstu zemědělské produkce, atd.

Avšak pouze „mechanické“ sledování číselných údajů shrnutých do ekonomického potenciálu, ekonomické síly, úrovně a dynamiky růstu je nedostatečné. Serioznější hodnocení zemí musí zároveň respektovat i řadu dalších aspektů, např. reliéf, klima, společenský a historický vývoj, náboženství aj. Jako typický příklad slouží rozvojové země vyvážející ropu, které mají srovnatelný HNP/obyv. se zeměmi RTE, ovšem zaostávají v adaptabilitě vzdělání a nezastupitelnosti vyvážené suroviny.

V této kapitole jsme si v úvodu osvěžili paměť, co to znamená hospodářská politika státu a jakými prostředky může ovlivňovat vývoj země. V další části kapitoly jsme si uvedli základní ekonomické ukazatele, na jejichž základě jsou země hodnoceny. V následující kapitole se podrobněji podíváme na rozvojové země, rozdělíme si je podle různých hledisek a zanalyzujeme jejich vývoj.

2 Obecná charakteristika rozvojových zemí

V této kapitole se budeme věnovat charakterizování a rozdělování rozvojových zemí. Jako první si uvedeme rozdělení zemí podle rozvinutosti jejich tržní ekonomiky, abychom se v další části mohli věnovat jen těm zemím, jejichž ekonomika nedosahuje stejných ekonomických výsledků jako země s rozvinutou tržní ekonomikou

Rozdělení zemí světa podle OSN³:

- Rozvinuté tržní ekonomiky (RTE)
- Tranzitivní ekonomiky (TE) – „ekonomiky, jež prochází změnou z centrálně plánovaného hospodářství na ekonomiku volného obchodu“⁴.
- Rozvojové země (RZ) – „termín všeobecně používaný pro země s nízkou úrovní materiálního blahobytu“⁵.

2.1 Základní charakteristika rozvojových zemí

Za rozvojové země jsou považovány bývalé koloniální a polokoloniální země, které se z ní v procesu rozpadu koloniální soustavy vymanily, získaly státní samostatnost, avšak koloniální minulost se dále záporně projevuje v jejich společenské a ekonomické struktuře. Jde o národohospodářské celky, které nedosahují v rozvoji výrobních sil a v hospodářských výsledcích celosvětové úrovně. Nižší úroveň ekonomického rozvoje je spojena s nižší životní úrovní obyvatelstva. Samostatný pojem rozvojové země vznikl téměř před 50 lety a rozšířil se po celém světě zejména v roce 1964, kdy byl oficiálně použit na prvním zasedání Konference OSN pro obchod a rozvoj (UNCTAD)⁶.

2.1.1 Kritéria pro stanovení RZ

V současnosti je 49 zemí viz. tabulka č.1, které jsou OSN považovány za nejméně rozvinuté země světa (LDC- the least Developed Countries).

---

³ KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice. 2004, s. 4.

⁴ Srov. Wikipedia.org dostupná z www stránky: http://en.wikipedia.org/wiki/Transition_economies

⁵ Srov. Wikipedia.org dostupná z www stránky: http://en.wikipedia.org/wiki/Developing_country

⁶ KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice. 2004, s. 4.

Seznam LDC je aktualizován každé tři roky Ekonomickým a sociálním úřadem (ECOSOC⁷ – Economic and Social Council) na doporučení Výboru pro rozvojovou politiku (CDP – Committee for Development Policy)^{8,9}.

Rozdělení rozvojových zemí podle kontinentů – tabulka č.1

Afrika	Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Středoafrická republika, Čad, Komory, D.R. Kongo, Džibuti, Rovnicková Guinea, Eritrea, Etiopie, Gambie, Guinea, Guinea-Bissau, Lesotho, Libérie, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauritánie, Mozambik, Niger, Rwanda, Svatý Tomáš a Princův ostrov, Senegal, Sierra Leone, Somálsko, Súdán, Tanzánie, Togo, Uganda, Zambie
Asie a Oceánie	Afghánistán, Bangladéš, Bhután, Kambodža, Kiribiti, Laos, Maledívy, Myanmar (Barma), Nepál, Samoa, Šalamounovy ostrovy, Timor, Tuvalu, Vanatu, Jemen
Latinská Amerika	Haiti

pramen: <http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/62/>

Při poslední aktualizaci, jež proběhlo v roce 2009, použil Výbor tyto následující kritéria:

- Kriterium **velikosti příjmů**, založen na sledování velikosti hrubého domácího produktu per capita (průměr za 3 roky). Země, jež jsou považovány za LDC, nedosahují ve velikosti HDP hranici \$ 905/1 obyvatele. Naopak, ty země, které již nepatří do seznamu LDC, musely překročit hranici \$ 1086/1 obyvatele.

- Kriterium **velikosti majetku**, je posuzováno na základě kombinovaného indexu (index lidského majetku) obsahujícího následující indikátory:

- 1) *indikátor výživy* – procento podvyživené populace,
- 2) *zdraví* – míra úmrtnosti novorozenců,
- 3) *školsví* – míra nově otevřených středních škol,
- 4) *gramotnost*.

- Kriterium **ekonomické zranitelnosti**, posuzováno na základě kombinovaného indexu (index ekonomické zranitelnosti), který se skládá z následujícího :

⁷ ECOSOC = organizace OSN, která seskupuje 54 členských zemí asistujících Valnému shromáždění OSN (UNGA) v podpoře mezinárodní hospodářské a sociální spolupráce a rozvoji

⁸ UNITED NATIONS. UN-OHRLLS [online]. Dostupné z [www http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/59/](http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/59/)

⁹ dále jen Výbor

1) *přírodní šoky*- index nestability zemědělské produkce, podíl obyvatel vysídlených v důsledku přírodních katastrof,

2) *tržní šoky* – index nestability exportu zboží a služeb,

3) *tendence k šokům* – poměr zemědělství, lesnictví a rybolovu na HDP, index koncentrace vývozu zboží,

4) „*ekonomická malost*“ – populace v logaritmu,

5) *ekonomická odlehlost* – index odlehlosti.

K typickým rysům rozvojových zemí dále patří nízké investice uvnitř země, nedostatečná dopravní síť, nedostatečná kvalifikace v technických oborech, vysoká nezaměstnanost, nízká produktivita práce a mnoho dalších¹⁰.

2.2.2 *Nejen ekonomický vývoj RZ*

V průběhu 19. století industrializace prohloubila rozdíly v úrovních hospodářství různých částí světa. Odhaduje se, že ve druhé polovině 19. století se hrubý domácí produkt na obyvatele v průmyslově vyspělých zemích blížil dvojnásobku HDP v koloniálních zemích. O 100 let později byl tento rozdíl 11x vyšší. Je tedy hned na první pohled patrné, že koloniální země nedosáhly v rámci industrializace takového pokroku, aby dokázaly držet krok s vyspělými ekonomikami především evropského kontinentu.

Celkový průmyslový potenciál rozvojových zemí v polovině 20. století nebyl větší než průmyslový potenciál Velké Británie. RZ nebyly technicky schopny vyrábět řadu důležitých výrobků – zejména strojírenských, elektrotechnických a chemických.

Typickým znakem tradičně provozovaného zemědělství bylo vedle primitivní techniky i agrární přelidnění, tj. populační tlak na půdu.

Ve vztahu k vnějšímu světu se hospodářství rozvojových zemí vyznačovalo svou jednostrannou orientací. Jeden nebo několik produktů tvořilo většinu vývozu a bylo určujícím činitelem tržního hospodářství. V systému formujícího se světového hospodářství plnily kolonie a závislé země funkci potravinových a surovinových doplňků národních hospodářství industrializujících se zemí Evropy a částečně USA a Japonska,. Zároveň byly i odbytištěm zboží z „mateřských zemí“ a oblastí přejímající evropský relativně přebytečný kapitál.

---

¹⁰ KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice, s. 4

Po druhé světové válce v 50. a 60. letech dochází k rozpadu koloniální soustavy. Během následujících 30 let se klasický kolonialismus rozpadá úplně.

Vývoj rozvinutých zemí po získání samostatnosti nevede ke sblížení s vyspělými zeměmi, s výjimkou nově industrializovaných zemí, ba právě naopak. Faktické získání hospodářské nezávislosti zůstává základním problémem zemí třetího světa.

Postavení rozvojových zemí ve světové ekonomice je dosud ovlivněno tím, že se v mnoha případech stále jedná o pěstitele zemědělských monokultur a producenty nerostných surovin. Jednostranná výrobní orientace a nízký stupeň zpracování jsou typickým znakem RZ. Často se hovoří o nutnosti industrializace. S touto nutností jsou ovšem spojeny také problémy, a to především v nedostatku investic, nekvalifikované pracovní síly, nedostatečná infrastruktura a nízká úroveň hospodářství. Ke specifickým problémům RZ patří i mnohosektorovost ekonomiky včetně existence naturální výroby a někdy i feudálních vztahů, tzv. duální ekonomika, a „ostrovni charakter ekonomiky“ – výstavné metropole v kontrastu se zaostalými zbývajícími oblastmi země.

2.3 *Současný vývoj*

Zlepšený vývoj rozvojových zemí lze pozorovat v první polovině 90. let minulého století, kdy rozvojové země profitovaly zejména na ekonomickém vzestupu střední a východní Evropy, z hospodářského oživení RTE i z postupné liberalizace světového obchodu. To se však dělo jen za podmínky správného využití komparativních výhod, zejm. levné pracovní síly. V tomto období dochází ke zvyšování ekonomického růstu, zlepšení přesunu zdrojů i růstu zahraničního obchodu RZ. Tyto příznivé tendence jsou všeobecné. Vzhledem k pokračujícímu procesu diferenciaci skrývají zvláštnosti některých regionů a skupin zemí. Asie je mnohem úspěšnější než Latinská Amerika a Afrika, ačkoliv i zde jsou patrné známky zlepšení.

K dalšímu vývoji rozvojových zemí mají přispívat mezinárodní smlouvy a dohody. První takovou dohodou byla dohoda GATT (General Agreement on Tariffs and Trade – Všeobecná dohoda o clech a obchodu) z roku 1947, na kterou přistoupilo Lesotho v roce 1994 v rámci Uruguayského kola. V této dohodě bylo poprvé v historii multilaterálního systému světového obchodu zahrnut i agrární obchod.

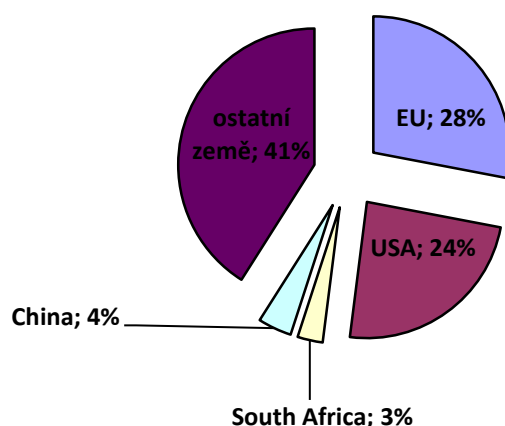
Evropská unie v této oblasti nezaostávala za svými obchodními konkurenty a svou dohodu podepsala již v roce 1963 a následovaly další úpravy v letech 1975, 1991. Týkala se EU, tehdy ES a některých států Afriky, Karibské a Pacifické oblasti (APK). Tyto dohody byly

uzavřeny vesměs s bývalými západoevropskými koloniemi a kromě tradice obchodních vztahů lze v ní vystopovat i určitý pocit spoluodpovědnosti za ekonomický vývoj rozvojových zemí. Těmito dohodami podporuje EU zejména vývozy APK. Jestliže v rámci dohody klesnou výnosy z vývozu zemědělských surovin v důsledku poklesu cen na světovém trhu, pak EU vyplatí státům APK vyrovnání.

EU poskytuje těmto zemím také dovozní výhody pro četné zemědělské výrobky. Poslední dohoda mezi APK a EU „Smlouva o partnerství“ je z roku 2000, ačkoli v platnosti je až od roku 2003¹¹.

Smlouva stojí na třech vzájemně závislých pilířích, a to politickém dialogu, ekonomické a obchodní spolupráci a rozvojové pomoci. Největší důraz je kladený na demokratizační proces v rozvojových zemích APK.

Hlavní obchodní partneři zemí APK - graf č.1

Pramen: JENÍČEK, V. a KREPL, V. International trade and developing countries. Česká zemědělská univerzita Praha. Praha. 2006. ISBN 80-213-1464-8

¹¹ KUNA, Z. Rozvojové země ve světové ekonomice, s. 10

2.4 *Výživový problém a zemědělství*

V následující subkapitole se zaměříme na spojitost problému s výživou se zemědělstvím. Zmínění se o této spojitosti je důležité pro budoucí analýzu ekonomických problémů Lesotha. V této části textu zjistíme, že zemědělství hraje velkou výživovou roli nejen pro rozvojové země.

2.4.1 *Základní údaje*

Organizace OSN pro zemědělství a výživu (FAO- Food and Agriculture Organization) odhaduje, že na začátku tisíciletí žilo ve světě 826 milionů trvale podvyživených lidí¹², tedy 13% světové populace.

Navzdory růstu globálního bohatství a revolučním technologickým změnám je počet lidí, kteří žijí na samé hranici chudoby, je stále značný. Průměrný příjem nižší než 2 USD na den se týká 2,8 miliardy lidí, se 1 USD přežívá denně zhruba 1,2¹³ miliardy lidí. Nejen z tohoto důvodu trpí téměř polovina dětí z chudých zemí nedostatkem jídla.

Od konce roku 1996 se FAO snaží zmírnit chudobu a podvýživu v zemích třetího světa na polovinu, tj. na 400 milionů lidí do roku 2015. Pomoci by jim v tom měl rozvoj agrárního sektoru, skladování, zpracování a distribuce potravin, rozvoj infrastruktury, ochrany životního prostředí.

2.4.2 *Úloha zemědělství v RZ*

Zemědělská výroba má bezesporu pro většinu rozvojových zemí klíčový význam. Ačkoli existuje mnoho států, jejichž ekonomické příjmy plynou především z těžby a zpracování nerostných surovin, tranzitních a dopravních služeb či z cestovního ruchu, zemědělství zřídka kdy ustupuje zcela do pozadí. Potraviny jsou nenahraditelné a přílišná závislost na dovozech ze zahraničí vnáší do výhledových perspektiv zemí nejistotu.

Při značné nesourodosti rozvojových zemí se můžeme často setkat i s protichůdnostmi. V zásadě ovšem platí, že zemědělství je odvětvím klíčovým.

Zdroje dalšího růstu zemědělské výroby rozšiřováním ploch orné půdy jsou velmi omezené. V rozvojových zemích má tento extenzivní způsob zvyšování zemědělské produkce dalekosáhlé záporné důsledky. Mýcení tropických lesů a jiných dalších rozsáhlých porostů

---

¹² KUNA, Z., Rozvojové země ve světové ekonomice. 2004, s. 12

¹³ KUNA, Z. Rozvojové země ve světové ekonomice. 2004, s. 12

vede pouze k dočasnému růstu produkce. Na obnažených plochách se šíří polopouště a pouště. Devastaci půdy také způsobuje nadměrné spásání přirozených pastvin.

Základní a jedinou cestou zvyšování produkce je intenzifikace¹⁴ zemědělství. Některé rozvojové země zaznamenaly úspěch při uskutečňování tzv. zelené revoluce. Začaly se více používat hnojiva, modernější agrotechnické postupy, výnosnější plodiny a rozšiřovaly závlahové systémy.

Rozvoj zemědělství pomocí intenzifikace je v zemích třetího světa nesmírně složitým a náročným procesem, především z hlediska zajištění kvalitního materiálu a kvalifikované lidské práce. Každá rozvojová země si stanovila různé priority, ale jejich dosažení často trpí na nedostatek kvalifikovaných lidí, technických prostředků, finančních zdrojů i zastaralé agrární struktury.

2.4.3 *Spolupráce RZ s vyspělými zeměmi*¹⁵

Je tedy nepochybné, že řešení potravinového problému rozvojových zemí se neobejde bez soustavné pomoci vyspělých zemí. Podstatné přispění spočívá především v dlouhodobé a účinné podpoře zemědělství těch zemí, které se nedokážou uživit samy. Vyspělé země se angažují především do výzkumu, poradenství, školství, výstavby závlahových systémů, zalesňování, výstavby infrastruktury, ale také do politického tlaku na agrární reformy a demokratizaci.

Období konce 20. století je nazýváno obdobím „sebeuvědomování“ vyspělých zemí. Zlepšení výživy a vytvoření předpokladů pro vyrovnanější vývoj mezi růstem obyvatelstva a zdrojů potravin třetích zemí je v zájmu všech zemí a celosvětové ekonomiky i politické stability.

V současné době se rozvojové země zaměřují na zvyšování konkurenceschopnosti a produkce ekonomiky. K dosahování těchto cílů pomáhají především měnové a celní unie.

---

¹⁴ Intenzifikace = intenzivní zemědělství = systém zemědělské produkce charakterizován vysokými vstupy lidské práce a kapitálu nebo používáním technologií jako jsou pesticidy a chemické hnojiva.

¹⁵ Vyspělá země = je taková země, která má vysoké HDP na 1 obyvatele, rozvinutou energetiku, strojírenský a chemický průmysl. Má nízký podíl těžby nerostných surovin. Převažuje zpracovatelský průmysl a je rozvíjena věda a technika. Zemědělství je druhořadé, avšak nezanedbatelné s moderní základnou.

2.5 *AFRIKA – region rozvojových zemí*

V této kapitole si nastíníme ekonomickou situaci na území celého kontinentu, abychom v další části textu mohli lépe porozumět situaci Lesotha ve vztahu dosažení cíle bakalářské práce.

2.5.1 *Základní charakteristika*

Světadíl leží po obou stranách rovníku, přičemž větší část se rozkládá na severní polokouli v důsledku větší šířky pevniny, která je více než dvojnásobná než jižní. Charakteristickým znakem Afriky je podobná vzdálenost nejsevernějších a nejjižnějších míst od rovníku.

Tvar kontinentu, klimatické poměry a charakteristicky utvářený povrch – většinu plochy vyplňují plošiny v nadmořských výškách od 500m do 1500m, oddělené příkrými svahy a příkopy – znesnadňují dostupnost některých oblastí. Dvě třetiny kontinentu pokrývají pouště a savany. Extrémní klima – záplavy v období dešťů, tepelné rozdíly v suchých oblastech, vysoká vlhkost aj. – komplikují výstavbu a údržbu komunikací, budov i výrobních zařízení.

Počet obyvatel rychle roste. V roce 1937 obývaly celou Afriku 163 miliony lidí, v roce 2001 to bylo již 813 milionů. Vzhledem k vysoké natalitě a nízké věkové struktuře lze očekávat prudký vzestup početního stavu populace i v následujících desetiletích.

Stupeň urbanizace je nízký, jeho tempo se však zvyšuje. V severní Africe vynikají dva regiony, a to delta Nilu s Káhirou a přilehlými oblastmi a druhou je pásma mezi pohořím Atlas a mořským pobřežím v oblasti Tuniska a Alžírsko. V západní části Afriky má nejvyšší podíl na městském obyvatelstvu JAR.

Urbanizace v Africe předbíhá růst zemědělské výroby a zvyšuje závislost městských aglomerací na dovozu potravin ze zahraničí. Růst měst porušuje rovnováhu nezbytnou pro integrální rozvoj hospodářství a urychluje vnitřní migraci. S rostoucí urbanizací se urychluje přesun nezaměstnanosti z venkova do měst.

„Černý“ kontinent se také potýká s problémy válek, kmenových bojů o moc, katastrofálního sucha, hladomoru a zákeřných chorob.¹⁶

---

¹⁶ Srov. KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice, s. 21

2.5.2 *Zemědělství*

Zemědělství je klíčovým sektorem afrického hospodářství. Zemědělské nářadí je primitivní a většina prací se vykonává ručně. Rostlinná výroba převažuje nad živočišnou.

Mezi nejvíce pěstované rostliny patří hlíznaté okopaniny, nejvíce maniok, jamy a batáty. Dále je rozšířené pěstování obilovin – proso, kukuřice - a olejnatých rostlin. Nesmíme ovšem také opomenout kakaovníky a citrusové plody.

Živočišná výroba zaostává zejména v plemenářství a veterinární péči. Co se týče potravinové základny, situace není rovněž dobrá, neboť převažují nekvalitní a neudržované pastviny. Nejvíce rozšířený je chov ovcí a koz. Chování skotu není v afrických zemích otázkou ekonomického zisku, ale výrazem prestiže majitele.

Průvodním jevem ekonomické degradace rozvojové Afriky je neutěšená výživová situace. V celoafrickém průměru je spotřeba potravin jen na 80-85% potřebného množství. K potravinovému deficitu přispívá řada vzájemně závislých ekonomických, sociálních a přírodních faktorů.

Hlavní příčiny: 1) nedostatečné využití půdy,

2) degradace půdy,

3) zastaralé technologie,

4) nedostatek investic,

5) nedostatečné dopravní sítě,

6) politická nestabilita,

7) smrtelné nemoci.

Ačkoli RZ během posledních 45 let dosáhly velkého pokroku v zamezování hlavních příčin nekvalitního a nedostatečného zemědělství, stále je tu obrovský rozdíl mezi nimi a zeměmi EU. Tento rozdíl je markantní především v dopravních sítích a používaných technologiích, stejně jako ve smrtelných nemocech.

2.5.3 *Průmysl*

Průmyslová výroba v Africe zaostává nejen za RTE, ale i za ostatními mimo africkými rozvojovými zeměmi. Hlavní význam má těžební průmysl. Základní těžební surovinou je

ropa. Africká ropa představuje zhruba 12% celosvětové produkce, největším producentem je Nigérie. Dalším významným těžebním produktem jsou nerosty, a to především diamanty, platina, zlato a měď¹⁷.

Zpracovatelský průmysl v Africe představují potravinářský, textilní prvovýroba a také zpracování ropy. Větší rozvoj zpracovatelského průmyslu naráží na nedostatek kvalifikované pracovní síly, omezený vnitřní trh a nedostatek investic.

---

¹⁷ Srov. KUNA Z., Rozvojové země ve světové ekonomice, s. 27

3 Hlavní problémy rozvojových zemí

V této kapitole si přiblížíme celkem pět problémů rozvojových zemí, které stojí za jejich současnou ekonomickou situací rozvojových zemí.

3.1 Vzdelanost

Většina rozvojových zemí nemá potřebné finance ani odborníky na vybudování kvalitního školství a také většina rodin nedokáže svým dětem financovat vzdělávací proces

Vzdělání je důležitý ukazatel pro rozvoj ekonomiky a je součástí indexu lidského rozvoje (HDI). Prvořadým úkolem je tak v rozvojových zemích zajistit přístupné a bezplatné vzdělání všem a uplatnění takto vzdělaných lidí na trhu práce.

Dle statistik OSN nemá na světě 115 milionů dětí možnost navštěvovat školu, z toho 94% v rozvojových zemích.¹⁸

3.2 Populační růst

Růstem populace nejsou postiženy pouze rozvojové země, ale téměř většina zemí naší planety, ale pouze v RZ je tento problém spojen s dalšími neméně důležitými problémy jako jsou předčasná úmrtí novorozeňat, úmrtí matky během porodu, nedostatečný systém školství, nemožnost zabezpečení správného prospívání dospívající části populace aj.

Vývoj počtu obyvatel na Zemi v letech 1750 až 2150 (v milionech) – tabulka č.2

Region	1750	1800	1850	1900	1950	1999	2050*	2150*
Afrika	106	107	111	133	221	767	1969	2308
Asie	502	635	809	947	1402	3634	4936	5561
Evropa	163	202	276	408	547	729	660	517
Stř. a Již. Amerika	16	24	38	74	167	511	805	912
Severní Amerika	2	7	26	82	172	307	457	398
Oceánie	2	2	2	6	13	30	46	51
Svět	791	977	1262	1650	2522	5978	8900	9747
	* předpověď OSN							

pramen: Kolektiv autorů. Světová ekonomika.2006. Computer Press, Brno. ISBN 978-80-251-1498-8

Z tabulky č. 1 je patrné, že mezi jednotlivými regiony rozvojových zemí existují z pohledu populačního růstu rozdíly. Zatímco v zemích Jižní Ameriky a Asie klesají

¹⁸ Srov. Kolektiv autorů, Světová ekonomika, s. 189

přírůstky, ostatní regiony mají stoupající tendenci a nejkritičtější je situace v subsaharské Africe - na jednu ženu připadá pět dětí) . Vzhledem k vysoké porodnosti a snižující se dětské úmrtnosti dochází ke zvyšování podílu mladých lidí, což s sebou přináší vyšší náklady na vzdělání, zvyšující se nezaměstnanost nebo další nárůst populace. Na druhé straně hrozí do budoucna rozvojovým zemím nebezpečí stárnutí obyvatelstva. V současné době je podíl těchto obyvatel v rozvojovém světě asi desetiprocentní, v roce 2050 se předpokládá až třicetiprocentní. Tento nárůst s sebou přinese problémy, které jsou dnes aktuální ve většině rozvinutých ekonomik.

3.3 *Chudoba*

Chudoba je v současné době jedním z nejzávažnějších problémů světové ekonomiky.

Co je to chudoba? Je to hlad a bezdomovectví. Být nemocný a nemohoucnost vidět svého doktora. Je to strach o budoucnost, žítí ze dne na den. Nemít žádnou moc, zastoupení či svobodu¹⁹.

Dle UNDP – Program spojených národů na rozvoj- byla rozdělena chudoba do 6 kategorií:

- Lidská chudoba: nedostatek základních schopností jako je gramotnost či zabezpečení obživy.
- Příjmová chudoba: nedostatek adekvátního minimálního příjmu.
- Extrémní chudoba: neschopnost uspokojení potravinových potřeb.
- Celková chudoba: neschopnost uspokojení ostatních životních potřeb jakož i potravinových.
- Relativní chudoba: míra chudoby stanovena jednou polovinou příjmu za 3 roky, obvykle se spojuje s celkovou chudobou.
- Absolutní chudoba: hranice chudoby je stanovena 1 USD/den, aby bylo možné srovnávat jednotlivé části světa, obvykle vyjadřuje extrémní chudobu.

---

¹⁹ MOKHOTHU M.M. Cause of poverty in Lesotho [online]. Dostupné z [www: http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/AAPAM/UNPAN025676.pdf](http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/AAPAM/UNPAN025676.pdf), s. 5

Nejrozšířenějším způsobem měření chudoby je *hranice chudoby*, která vyjadřuje minimální hranici příjmů nutnou k uspokojení základních životních potřeb jako je zajištění potravy, ošacení a obydlí. Touto hranicí je celosvětově považováno (stanoveno Světovou bankou) příjem ve výši dvou dolarů na osobu a den. Některé světové organizace avšak považují za hranici chudoby příjem menší než 1.25 USD/den, některé pouhý 1 USD/den/osoba. V období mezi lety 1987 – 1998 se podařilo snížit celosvětový průměr lidí žijících pod hranicí chudoby podle Světové banky z 61 % celkové populace na 56%, ovšem v oblasti subsaharské Afriky průměr stoupl o 1,5 procentního bodu na celkovou hodnotu 78% celkové světové populace.

Problém chudoby, jejích příčin a možnosti jejího odstranění poskytuje koncepce „*bludného kruhu chudoby*“. Princip spočívá v tom, že komponenty ovlivňující chudobu resp. rozvoj jsou vzájemně kruhově propojeny – první ovlivňuje druhou, druhá třetí atd. a poslední ovlivňuje opět první. Vzájemnou kauzalitu²⁰ bludného kruhu chudoby znázorňuje příloha č. 1.

- Způsoby nalezení cesty z chudoby: 1) existence tržní ekonomiky,
- 2) stabilní domácí politika,
  - 3) příliv zahraničních investic,
  - 4) liberalizace mezinárodního obchodu,
  - 5) zvyšování rozvojové pomoci a odpouštění dluhů.

Nejdůležitějším bodem nalezení cesty z chudoby je poslední, pátý bod. Lesothská ekonomika během let prošla mnoha finančními otřesy ,a proto není schopná dostatečně investovat své reformní vládní projekty, které sahají do všech vrstev ekonomiky.

Z historického pohledu je 5. bod také logický, neboť to byly právě zahraniční země, které nejenom s Lesothem, ale i s jinými rozvojovými zeměmi více než blízce spolupracovaly a představovaly pro ně téměř jediné odbytíště produktů domácí ekonomiky. Rozvojová pomoc ze zahraničí je nejdůležitější především v oblasti boji proti HIV/AIDS a na zvyšování úrovně vzdělávání.

---

²⁰ Kauzalita (z lat. *causa*, příčina) znamená příčinnost, kauzální vztah mezi příčinou a jejím následkem.

3.3.1 Past chudoby

Pokud hovoříme o rozvojových možnostech RZ, nesmíme opomenout termín „Mezinárodní past chudoby“ (IPT – International Poverty Trap). Většina populace v rozvojových zemích žije pod důchodovou úrovní umožňující uspokojování základních potřeb. Disponibilní zdroje, i kdyby byly co nejrozměněji rozdělovány, nejsou dostatečné pro trvalé zajištění těchto potřeb.

IPT se týká především možností hospodářského růstu a mezinárodních ekonomických vztahů. V zemích, kde je chudoba obecným jevem, by trvalejší ekonomický růst přinesl výrazné pokroky z hlediska omezování extrémní chudoby. Všeobecná chudoba však omezuje domácí zdroje pro soukromé investice, stejně jako produkci veřejných statků. Taktéž přináší nepříznivé dopady na environmentální hodnoty a statky. Důsledkem těchto jevů je ekonomická stagnace a cyklus reprodukce stavu chudoby.²¹

3.4 Zdraví

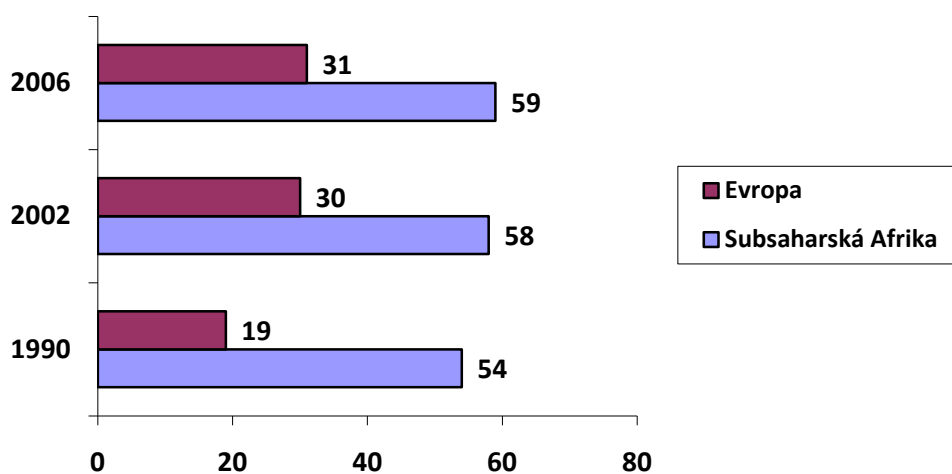
Z hlediska zdraví řadíme v rozvojovém světě k největším problémům podvýživu a infekční onemocnění jako AIDS, malárii a tuberkulózu. Podvýživa je spojená s dětskou a mateřskou úmrtností, s chudobou, problémy se získáváním pitné vody či neexistence vzdělání žen.

Infekční onemocnění, zejména AIDS, patří k největším zdravotním problémům na celém světě a vzhledem k počtu postižených také k velkému ekonomickému problému v rozvojových zemích. Největší procento postižených touto nemocí je v subsaharské Africe, tvoří 75% celkově nemocných a v některých ekonomikách afrických zemí je postiženo až 40 procent populace v produktivním věku. Takto postižení lidé kvůli snížené imunitě umírají na další nemoci jako jsou tuberkulóza a malárie. Na malárii umírá ročně v rozvojovém světě asi milion lidí, z nich téměř většina v subsaharské Africe, na tuberkulózu asi dva miliony, téměř výhradně v rozvojových zemích.

---

²¹ MACHÁČEK, J. a kol. Problémy rozvojových zemí, jejich příčiny a cesty k řešení. 2006, s. 27

**Podíl ženského obyvatelstva s HIV, starších 15 let, na celkové populaci v procentech -
graf č.2**

*Pramen: UNITED NATIONS. The millenium development goals report. UN oddělení pro ekonomické a sociální věci. New York. 2007.
ISBN 978-92-1-101153-1*

3.5 *Bezpečnost*

V současné době nelze bezpečnostní otázku spojovat pouze s válečnými konflikty a obchody se zbraněmi, ale také s mezinárodním terorismem, organizovaným zločinem, šířením chorob a environmentální bezpečností.

Válečné konflikty však bezesporu zůstávají hlavním bezpečnostním problémem současného rozvojového světa. V poválečné historii světové ekonomiky probíhalo 90% válek v rozvojových zemích, kdy poslední desetiletí narůstá tendence vnitrostátních, zejména náboženských konfliktů.

4 KRÁLOVSTVÍ LESOTHO

4.1 *Musu oa Lesotho*

4.1.1 *Základní charakteristika*

Rozloha: 30 350 km²

Obyvatelstvo: 2 100 000

Hlavní město: Maseru (173 700 obyvatel)

Státní zřízení: konstituční monarchie

Úřední jazyk: sotština a angličtina

Měna: 1 loti (LSL) = 100 lisente

1 USD = 7.33484 LSL²²

Motto země: „Khotso, pula, nala“

„Mír, déšť, prosperita“²³

Lesotho je malý enklávní vnitrozemský stát obklopený územím Jihoafrické republiky.. Je to hornatá země, většinu území vyplňují Dračí hory. Nejnižší bod je 1400 m.n.m. a 80 % území se rozkládá v nadmořské výšce vyšší než 1800 m. Nejvyšším bodem je Thabana Ntlenyana, což je nejvyšším bodem Dračích hor, a dosahuje nadmořské výšky 3482 m.

Převážná část obyvatel žije v západní nížině, kde leží také hlavní město Maseru, a na jihu v údolí řeky Oranje. Tato řeka pramení v severovýchodním Lesothu a protéká napříč Jihoafrickou republikou do Atlantiku.

²² Kurz platný k 21.3.2010 podle Exchange Rates dostupné z www stránky: <http://www.exchange-rates.org/currentRates/F/USD>

²³ Obyvatelé Lesotha věří, že mír a období dešťů jim zaručí dostatečnou prosperitu země. Tato víra byla vyzkoušena na konci minulého století, neboť země procházela politickou nestabilitou, ozbrojenými konflikty a především obdobím sucha, jež zapříčinilo úbytek zemědělských polí a tím i celou produkci, stejně jako zvýraznění chudoby jednotlivých obyvatel.

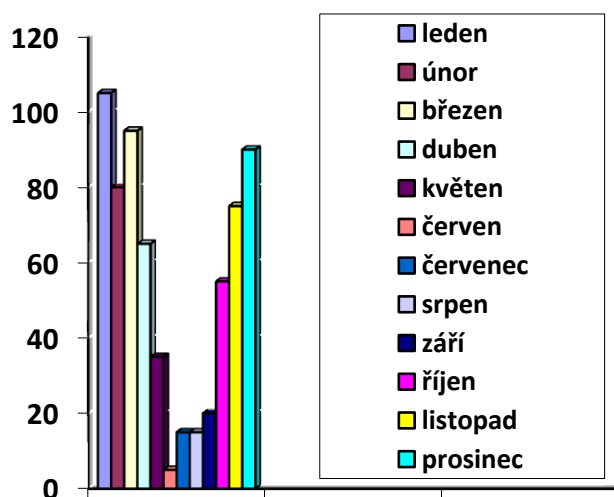
2 4.1.2 Podnebí

Klima Lesotha je ovlivněno nadmořskou výškou a je tedy nejchladnější zemí mezi zeměmi se stejnou zeměpisnou šířkou. V okolí hlavního města Maseru v letních měsících dosahují teploty 30 a více stupňů Celsia, v zimních teploty klesají pod bod mrazu. V horských oblastech dosahují teploty v zimě (květen - září) - 20 stupňů Celsia a sníh zde není žádnou fatamorgánou. Nejvyšší vrcholky hor si ponechávají sněhovou pokrývku během celého roku.

Na začátku 21. století zasáhlo Lesotho období sucha, které s sebou přineslo pouze podprůměrné množství srážek. Toto období trvalo téměř tři roky a způsobilo vážné škody lesothským zemědělcům.

Sucho, jež postihlo Lesotho v roce 2007, mnohé zahraniční informační agentury označují za to nejhorší za posledních 30 let. Během uvedeného roku se snížila produkce hlavní zemědělské suroviny – kukuřice - o více než 50%. Kukuřičná pole zásobují téměř 70% lesothské potřeby. Jako výsledek snížené produkce a omezení pracovních míst, společně s vysokou cenou jihoafrické kukuřice světové organizace předpokládají, že více než 550 000 obyvatel bude mít nedostatek prostředků na zajištění základní lidských potřeb.²⁴

Průměrné množství srážek v Lesothu

Pramen: LYE K., Svět do kapsy. Ottovo nakladatelství, Praha. 2002. ISBN 80-7181-662-0

²⁴ Srov. CAP – Humanitarian appeal. Dostupné z [www](http://ochaonline.un.org/humanitarianappeal/webpage.asp?Page=1591)
<http://ochaonline.un.org/humanitarianappeal/webpage.asp?Page=1591>

ze 22 hlavních vedoucích, kteří své místa v Senátu dědí, a dalších 11 členů tvoří pověřenci krále, kteří konají na základě rady ministerského předsedy.

Lesothské království se skládá z 10 okresů, v jejichž čele stojí okresní správce. Hlavní město okresu je nazýváno Camptown, což lze volně přeložit jako táborové město. Tyto okresy jsou dále rozděleny do 80 volebních okresků, které obsahují 129 zastupitelstev.

4.1.5 Lesotho jako rozvojová země

Lesotho je na seznamu LDC již od počátku jeho sestavování, a to hlavně z důvodu politické nestability a mnoha občanských válek, které devastují nejen krajinu, ale i lidské osudy. Během občanských nepokojů dochází k masivnímu ničení majetku, rozsáhlému drancování a v neposlední řadě finančním ztrátám podnikatelů i jednotlivých pracovníků.

V takovémto prostředí je tedy velkým problémem vybudovat kulturu míru a stability, natož se tak starat o vytváření nových pracovních míst, rozvoj výroby, zemědělství, školství a modernizaci infrastruktury.

Největším problémem Lesotha se jeví chudoba. Zhruba 40% obyvatel žije pod hranicí chudoby, kam se řadí lidé s příjmy nižšími než 1.25 USD za den. V roce 2000 udělalo Lesotho velkým krok vpřed, neboť uzavřelo dohodu s Mezinárodním měnovým fondem. Dohoda zavázala vládu přijmout rozumnou hospodářskou politiku zaměřenou na řešení problémů spojených s politickými nepokoji, které přispěly k hluboké fiskální krizi a vnějším tlakům. Tato politika zajišťovala podporu MMF a další významných rozvojových partnerů v rozvoji sociální a hospodářské prosperity.

Dalšími cíli Lesotha v boji proti chudobě jsou následující: podpora zaměstnanosti, budování infrastruktury, tvorba příznivého prostředí pro živnostníky, podpora stávajících podniků a přilákání zahraničních investorů. Způsoby a cesty dosahování těchto vytyčených cílů si rozebereme podrobněji v následujících kapitolách.

4.2 Ekonomický přehled

V následující supkapitole zjistíme ekonomický potenciál Lesotha tím, že si analyzujeme dvě základní složky ekonomiky, a to průmysl a zemědělství.

4.2.1 *Všeobecný pohled na ekonomiku*

Příjmy lesothské ekonomiky jsou založeny na prodeji vody a elektrického proudu Jihoafrické republiky. Další nedílnou část příjmů tvoří výroba, zemědělství, produkty hospodářských zvířat a důchody dělníků zaměstnaných v dolech Jižní Afriky.

Neměli bychom také opomenout vývoz diamantů, vlny a mohéru.

Voda je jediným významným přírodním zdrojem. Z tohoto důvodu byl již před více než 40 lety spuštěn Lesothský horský vodní projekt (LHWP- Lesotho Highlands Water Project), na jehož úspěšném fungování mají velký podíl bilionové investice Světové banky, Evropské investiční banky, Africké rozvojové banky a mnoha dalších partnerů.

Lesotho se v roce 2007 stalo největším vývozcem oděvů v porovnání s ostatními zeměmi Subsaharské Afriky. K tomuto úspěchu výrazně přispěl zákon Afrického růstu a příležitostí (AGOA – African Growth and Opportunities Act)²⁵. V této době bylo v oděvní průmyslu zaměstnáno zejména asijskými vlastníky více než 40 tisíc lidí.

Lesotho je členem Jihoafrické celní unie (SACU – Southern African Customs Union), ve které byla odstraněna cla na obchod se zbožím v rámci SACU. Členy SACU jsou Botswana, Namibie, Jihoafrická republika, Svazijsko a Lesotho. S výjimkou Botswany tyto země tvoří dále společnou měnu a devizovou kontrolu oblasti nazývanou Společnou měnovou oblastí (CMA – Common Monetary Area).

4.2.2 *Průmysl*

V roce 2008 tvořil průmysl téměř pětinu HDP Lesotha. Lesothský průmysl má rozsáhlou základnu lehkého zpracovatelského průmyslu, zejména v oblasti tkaní tapiserií, předělávání pneumatik, výroba textilií a zpracování diamantů. V 80. letech minulého století se lesothská národní rozvojová korporace zaměřila na podporu produkce ovoce, piva, zeleniny, drátů, oceli a padáků.

Výroba je z velké míry závislá na zemědělských vstupech na podporu konzerváren, zpracování juty a kožedělném průmyslu.

Těžební průmysl je na vzestupu díky rozsáhlým nalezištím uranu, přesto stále převažuje těžba a zpracování diamantů.

---

²⁵ AGOA – zákon nabízející hmotné pobídky pro africké země v pokračování otevírání domácích trhů a tvorby volného obchodu.

Rozvoj stavebnictví a stravovacích služeb má za následek urbanizace.

Hlavními exportními surovinami jsou oblečení, keramika, brilianty, nábytek, zboží spotřebního průmyslu a vlna. Do země jsou naopak importovány obiloviny, strojní zařízení, elektřina, ropa a ropné produkty.

4.2.3. Zemědělství

Lesothské zemědělství zaměstnává 57% pracovní síly. Toto procento je nižší než u jiných podobných RZ, a to především z důvodu horských terénů a odlivu mužské pracovní síly do dolů Jihoafrické republiky. Většina plodin a hospodářských zvířat je pěstováno v malých vesnicích mimo hlavní silnice. Největší zastoupení mají kukuřice, čirok a pšenice. Podíl zemědělství na HDP se během poslední let radikálně propadl. Největší propad nastal mezi 70. a 90. lety z 50% v roce 1970 až na 18% v roce 2000. Tento propad zapříčinila eroze půdy, velké sucha a zničení zemědělských strojů a zařízení během občanských nepokojů v roce 1998.

K stimulování exportů do Jihoafrické republiky použila vláda liberalizování kontroly cen, zlepšování dopravních cest, podporu pěstování řezaných květin, ovoce a chřestů.

Většina zemědělců zvýšila podíl hospodářských zvířat z důvodu udržení bezpečnosti potravin v období sucha, kdy nebylo možné pěstování zemědělských plodin. Chov zvířat představuje často jediný příjem obyvatel ve vysokých nadmořských výškách. Nejčastěji jsou chovány ovce a kozy pro mléko, maso, vlnu a mohér.

Lesní porosty jsou v Lesothu velmi ojedinělým jevem, neboť vyprahlé nížiny ani chladné vysočiny nejsou ideálním prostředím pro růst stromů. Nejčastěji najdeme lesní porost v sousedství břehů řeky Oranje a na chráněných horských stráních. Největší zastoupení má rychle rostoucí eukalyptus, jehož dřevo se využívá zejména na topení, vaření a jako stavební materiál.

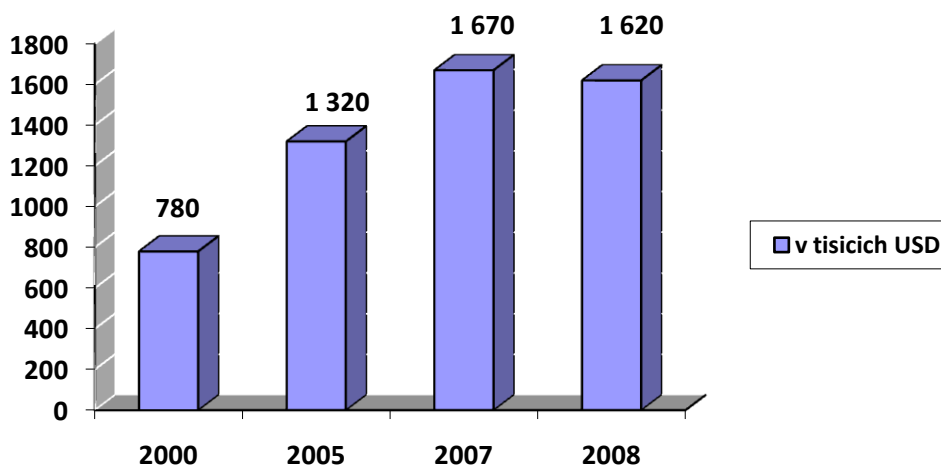
4.3 Nejdůležitější ekonomické ukazatele

V následující kapitole si přiblížíme ekonomický vývoj Lesotha na třech důležitých ukazatelích, těmito ukazateli jsou hrubý domácí produkt, míra inflace a index lidského rozvoje

4.3.1 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je celková peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Časovým obdobím bývá obvykle jeden rok. Tento ukazatel se používá při určování výkonnosti státu.

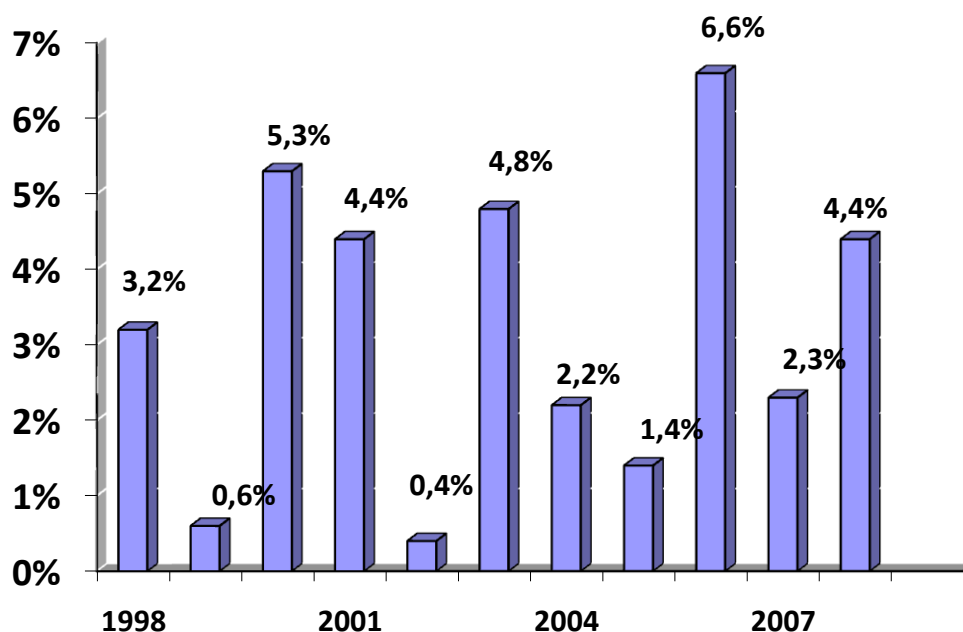
Hrubý domácí produkt Lesotha v peněžních jednotkách - graf č.3

Pramen: http://ddp-ext.worldbank.org/ext/ddpreports/ViewSharedReport?REPORT_ID=9147&REQUEST_TYPE=VIEWADVANCED&DIMENSIONS=125

Z pohledu hrubého domácího produktu se lesothská ekonomika jeví jako prosperující. Za zvyšováním HDP stojí především zpracovatelský průmysl, a to potravinářský, kožedělní, a zpracování nerostných surovin. Zemědělství je v této horské zemi zaměřeno především na živočišnou výrobu.

Růst HDP – graf č.4

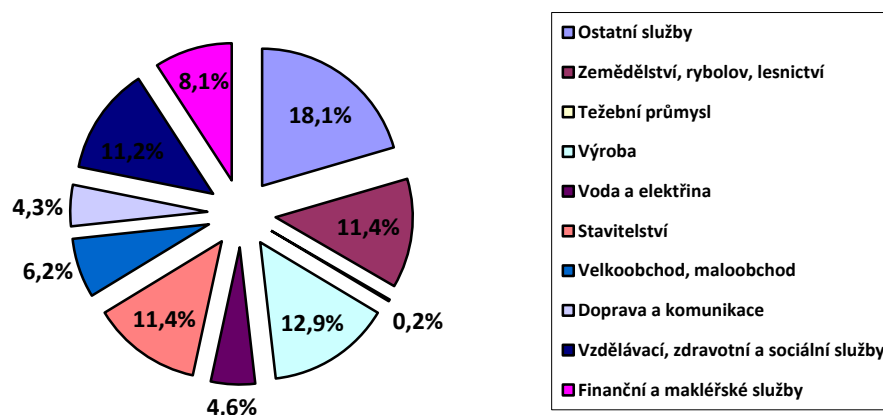

pramen: <http://www.bos.gov.ls/New%20Folder/Copy%20of%20Economics/SR%20National%20Accounts%202009.pdf>

Z grafu č.4 je patrné zanedbatelné tempo růstu v roce 1999, které bylo výsledkem politických nepokojů v předchozím roce. Obdobné tempo je možno pozorovat v roce 2002, kdy poklesla zemědělská produkce. Všeobecně však můžeme konstatovat, že tempo růstu HDP od roku 1999 roste zejména po rozšíření oděvního průmyslu. Výjimku tvoří rok 2005, ve kterém došlo k odstranění textilních kvót. O rok později je jasně patrné uzdravení oděvního průmyslu. K tomuto růstu také přispělo otevření dvou diamantových dolů v letech 2004 a 2005.

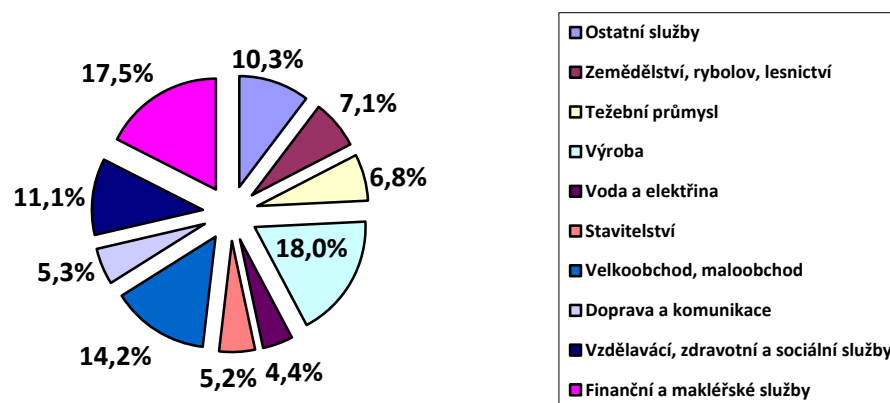
Podíl jednotlivých sektorů na HDP v roce 2000 - graf č.5

Pramen:

<http://www.bos.gov.ls/New%20Folder/Copy%20of%20Economics/SR%20National%20Accounts%202009.pdf>

Podíl jednotlivých sektorů na HDP v roce 2008 - graf č.6

Pramen: http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/southern-africa/lesotho/#/recent_economic_developments

Porovnáme-li výše uvedené dva grafy je na první pohled patrný více než 6 % nárůst těžebního průmyslu. Další významný vzrůst podílu lze pozorovat ve finančních a

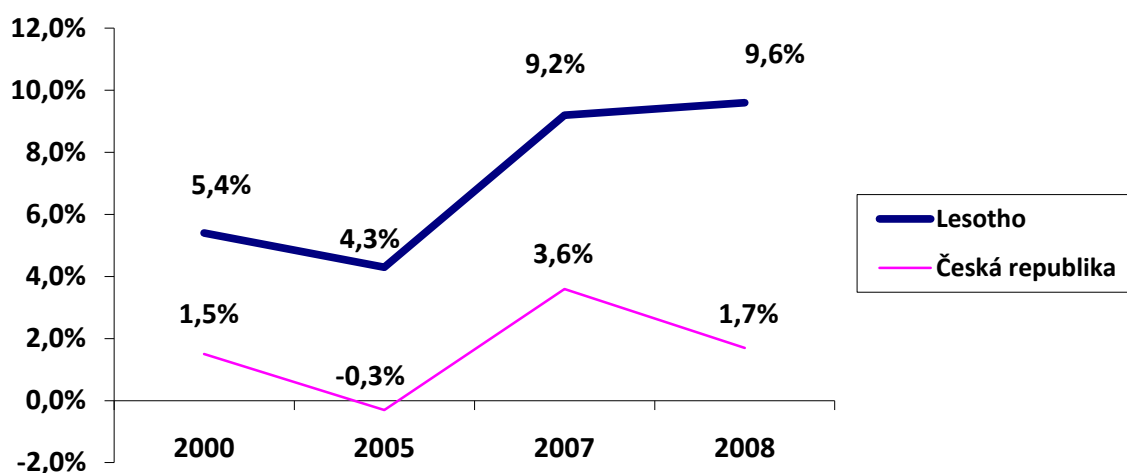
makléřských službách, ve výrobě a velkoobchodu/maloobchodu. Pokles na druhou stranu zaznamenal zemědělský a stavitelský sektor.

4.3.2 Míra inflace

„Inflace je ekonomický jev, který označuje všeobecný růst cenové hladiny.“²⁶

Změnu cenové hladiny za určité období udává míra inflace. Míra inflace je měřena pomocí tzv. cenových indexů.

Roční míra inflace – graf č.7

Pramen: <http://ddp->

ext.worldbank.org/ext/ddpreports/ViewSharedReport?&CF=&REPORT_ID=9147&REQUEST_TYPE=VIEWADVANCED

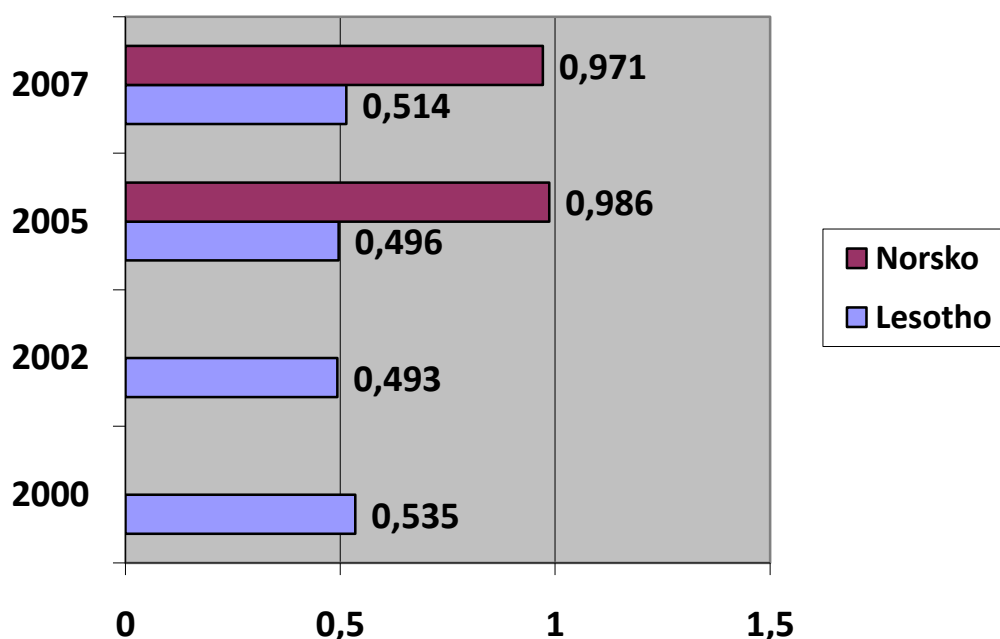
Lesothská inflace je ovlivňovaná cenami potravin, které tvoří až 40% podílu na indexu spotřebitelského koše. V roce 2005 bylo v zemi dostatek deštivých dnů i stabilní politická situace. V následujících letech míra inflace stoupala především díky sucha, politického napětí, ale také rostoucí celosvětovou poptávkou po obilovinách a růst cen ropy. V letech 2009 a 2010 se očekává zhruba 7% míra inflace.

4.3.3 Index lidského rozvoje (HDI)

Index lidského rozvoje je pokus o vyjádření kvality lidského života pomocí porovnávání údajů o chudobě, gramotnosti, vzdělání, střední délky života, porodnosti a dalších faktorů. Používá se pro měření potencionální sociální prosperity.

²⁶ Wikipedie.org [online]. Dostupné z [www http://cs.wikipedia.org/wiki/Míra_inflace](http://cs.wikipedia.org/wiki/Míra_inflace)

Srovnání HDI Lesotha se zemí na první místě v pořadí zemí – graf č. 8

Pramen: <http://hdr.undp.org/en/statistics/>

Z grafu číslo 8 můžeme na první pohled říci, že Lesotho v dvou porovnávaných letech nedosahuje téměř ani poloviny hodnoty Norska, které je v tomto ukazateli první na světě, Lesothu patří zhruba 515 pozice v celkovém hodnocení zemí. Dále je také patrná stagnace životní úrovně na jižní polokouli.

4.4. Hospodářská politika země

4.4.1 Monetární politika

V následujících letech se očekává, že Lesotho bude pokračovat v systému fixního směnného kurzu v rámci CMA. Lesothské loti má stejnou paritu jako jihoafrický rand a obě tyto platidla je možné používat v domácí ekonomice. Monetární politika Lesotha je výrazně spjata s monetární politikou Jihoafrické republiky.

Centrální banka Lesotha používá operace na volném trhu ke kontrolování likvidity v domácím bankovním sektoru a k zabezpečení přiměřené úrovně rezerv na podporu loti-rand spojení. V roce 2008 provedla CBL reformu vydávání státních cenných papírů z cílem zvýšení účasti a konkurence.

CBL nadále pokračuje v udržování devizových rezerv, které se odhadují až do výše 1 miliardy amerických dolarů.²⁷ K budování takto velkých rezerv pomáhá SACU a export diamantů. Probíhající liberalizace obchodu v regionu může mít za následek snížení příjmů z cel a odliv cizí měny, což může vést ke snižování rezerv v následujících letech.

Úrokové sazby vykazovaly v roce 2008 vyšší sazby než tomu bylo v předchozích letech, a to zejména z důvodu potlačení negativního působení inflace. Průměrná sazba tak činila 16,68% v komerčních bankách. O necelý rok dříve tato sazba činila 15,42%.

Růst úvěrů odráží pokračující vysokou poptávku, i přes rostoucí úrokové sazby a ekonomickou krizi. Přesto tvoří úvěrový rozsah ve třetím čtvrtletí 2008 méně než 40% celkových vkladů. Tato nízká úroveň nutí komerční banky držet velké množství likvidních aktiv, což vede ke zvýšené poptávce po státních cenných papírech.

Konec roku 2007 byl pro CBL a celou ekonomiku zlomovým. CBL se podařilo s pomocí soudního tribunálu zrušit úvěrovou banku, jejíž závazky se vyšplhaly až k 3% HDP, a skoncovat s možným bankrotem celé lesothské ekonomiky. Aby v dalších letech nedocházelo k dalším podobným situacím CBL podala nový návrh zákona finančního dohledu, který v roce 2009 projednal Parlament. Tento návrh obsahuje ustanovení ke zlepšení správy a řízení, zavedením podmínek pro skládání, výběru a povinností správních rad finančních institucí. Tento návrh zákona také zavádí a specifikuje minimální základní kapitál.

Finanční sektor v současné době reprezentují mimo CBL další 4 komerční banky, z nichž tři jsou ve vlastnictví jiné země. Celkový majetek komerčních bank byl na konci roku 2008 odhadován na 46% HDP. Jediná banka ve vlastnictví Lesotha – Postbank – má omezenou licence, ale v dalších letech se s ní počítá s použitím této banky na rozvoj venkovského finančního zprostředkovávání. Pojišťovací sektor tvoří 5 pojišťoven a 26 makléřů.

4.4.2 Fiskální politika

Fiskální neboli rozpočtová politika vlády je politika realizována prostřednictvím soustavy veřejných rozpočtů.

„Státní rozpočet má stranu příjmů a stranu výdajů. Rozpočet může být vyrovnaný nebo nevyrovnaný, tedy přebytkový nebo schodkový. Rozpočtová politika založená na

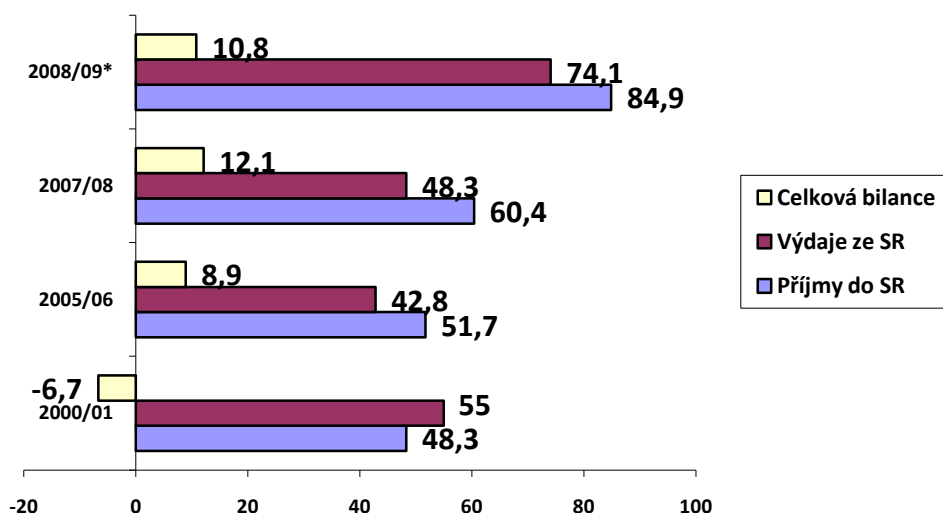
---

²⁷ Srov. African economic outlook – Lesotho [online]. Dostupné z [www](http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/southern-africa/lesotho/#/macro_economic_policy)

přebytku státního rozpočtu se nazývá politikou restriktivní, což spočívá v omezování výdajů, naopak politika dávající přednost schodku je politikou expanzivní.²⁸

Struktura veřejného rozpočtu v procentech z HDP – graf č. 9

*návrh rozpočtu

Pramen: http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/southern-africa/lesotho/#/macro_economic_policy

Z grafu je zřetelné, že vláda Lesotha v posledních 5 letech tvořila rozpočtové přebytky, které jsou výsledkem vysokých příjmů zejména z cel a zdrženlivých výdajů. Velkou zásluhu na tom má silný ekonomický výkon SACU, který zvýšil celkový společný výnos z cel Jihoafrické celní unie. Díky tomuto výkonu v roce 2007 může SACU zvyšovat transfery do jednotlivých členských států. Pro Lesotho mohou v roce 2008 připadnout transfery až do výše 37% HDP.

K vytváření rozpočtových také pomáhá správně nastavená strategie výběru daní, která byla zavedena v roce 2003.

Mezi lety 2007/08 – 2008/09 je patrný téměř 100% nárůst celkových výdajů, neboť běžné výdaje vzrostly téměř o 20 procentních bodů, dále se také očekává zvýšení kapitálových výdajů o 5 procentních bodů. Těmito zvýšenými výdaji chce vláda kompenzovat dopady globální ekonomické krize.

²⁸ FIALOVÁ H., Úvod do ekonomiky: *Základy makroekonomiky*. Nakladatelství ČVUT, Praha. 2006. ISBN 80-01-03523-9

Ve střednědobém výhledu se očekává posilování veřejných financí. Ačkoli je předpokládán pokles příjmů SACU v roce 2009 z důvodu snížení poptávky po kapitálu a spotřebního zboží v rámci celní unie. Příjmy do státního rozpočtu mohou také klesat z důvodu nutnosti zavedení reformy obchodní politiky. V letech 2009 a 2010 by však neměly klesat dotace, ba naopak. Tyto dotace jsou využívány na podporu aktivit spojených se sociálními problémy a na pomoc při řešení strukturálních problémů, jež odhalila současná ekonomická krize.

4.5 *Zdraví, chudoba a vzdělání*

V dřívější části textu jsme poukázali, že otázkou zdraví a chudoby se musí zabírat každá rozvojová země. Lesotho v tomto ohledu není výjimkou, a tudíž v následujících řádcích zhodnotíme situaci v tomto enklávním státě. Vzdělání je v tomto ohledu nedílnou součástí, neboť optimální, efektivní školství, které dodržuje zásady, může pomoci řešit tyto velmi kritické body každodenního života.

4.5.1 *HIV/AIDS*

Podle odhadů v roce 2007 trpělo nemocí HIV 23,2 % obyvatelstva Lesotha, což činí zhruba 450 000 lidí. Toto procento by se podle OSN mělo zvyšovat až na 36% během příštích 15 let. S růstem podílu HIV nemocných také dochází ke snižování průměrného věku. Lesothský statistický úřad uvádí v roce 2001 průměrný věk okolo 52 let, avšak odhady OSN během následujících 6 let sníží tuto hranici téměř o 10 let. Přestože jde pouze o odhad, je patrné, že situace v Lesothu se začíná vymykat místní vládě z rukou a je tedy nutná intervence mezinárodních organizací. Onemocnění populace v takové míře je zapříčiněno především neinformovaností nemocných o své pozitivitě, a to zejména z nedostatku financí na zabezpečení vhodného zdravotnického materiálu a zřízení vládní organizace, které by se touto problematikou přímo zabývala.

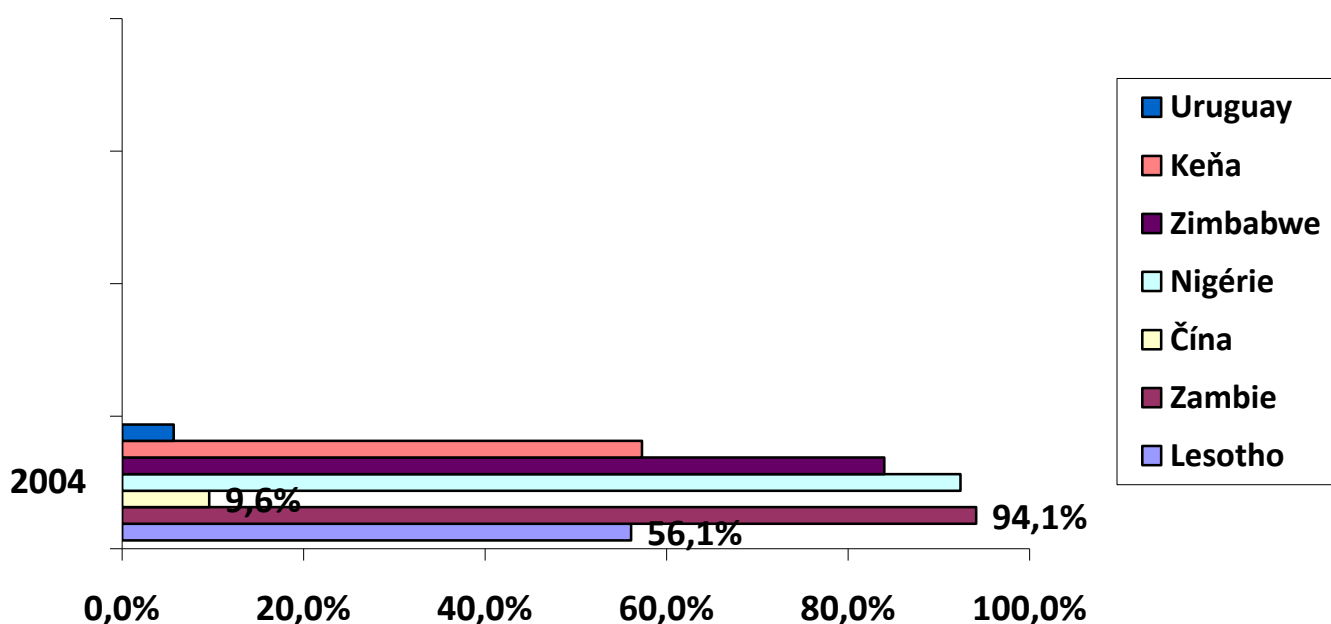
V roce 2005 byla vládou schválena Národní Komise AIDS, jež měla za úkol koordinovat antiAIDS aktivity pro širokou veřejnost. Činnost Komise byla podpořena vládní projektem „Know your status“ (Znám svůj status), který měl za úkol testování a poradenství

pro všech 100% z celkového počtu obyvatelstva. Tento národní projekt byl po přezkoumání a aktualizování v roce 2009 rozšířen o spolupráci s americkou vládní institucí PEPFAR²⁹.

4.5.2 Problém chudoby v Lesothu

Chudoba v Lesothu je výsledkem mnoha událostí. Za ty nejzávažnější můžeme považovat ozbrojené konflikty, vojenské převraty, dlouhá období sucha, nedostatek zemědělských ploch a vysoká úroveň nemocných.

Procentuální vyjádření lidí s příjmem nižším než 2 USD/den – graf č.10

Lesotho je považováno za jednu s nejchudších zemí na planetě Zemi, avšak data z roku 2004 ukazují, že v tomto případě to není až tak úplně pravda. Z celkového počtu 49 porovnávaných zemí se Lesotho umístili zhruba uprostřed hodnocených zemí

Pramen: <http://www.sacmeq.org/statplanet/StatPlanet.html>

²⁹ PEPFAR (President's emergency plan for AIDS relief) – založen v roce 2003 G.W. Bushem na pomoc jednotlivým státům v boji proti závažným nemocem

4.5.3 *Vzdělání*

Školství všeobecně přispívá k rozvoji osobnosti, zodpovědnosti za své činy a především rozšiřuje možnosti uplatnění na trhu práce.

Lesothské ministerstvo financí v nedávné době aktualizovalo svůj strategický plán školství, který má za úkol konsolidaci školství. Tato konsolidace obsahuje zejména zkulturnění prostředí umožňující růst počtu studentů s vyšším než základním vzděláním a také snížení celkového počtu žáků na jednoho učitele. Důraz je kladen na zlepšování kvality, účinnosti a efektivnosti.

Cílem tohoto plánu je zajištění všeobecného základního vzdělávání a zlepšení přístupu k včasnému středoškolskému vzdělání, stejně jako zajišťování vysokých standardů kvality a výkonu.³⁰

Vláda pro rok 2005 vyčlenila pro lesothské školství v přepočtu více než 182 tisíc USD, z toho bylo 43% procent využito na provoz a zlepšování kvality základních škol, 18% na střední školy a zbylých 39% na provoz jediné lesothské univerzity, jež má sídlo v hlavním městě Maseru a má celkem 5 fakult.

---

³⁰ Srov. Ministry of communication, science and technology – education of Lesotho [online]. Dostupné z www.lesotho.gov.ls/about/education.php

5 NAVRHOVANÉ POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ PROBLEMŮ LESOTHA

Ve výše uvedeném textu jsme poukázali na dva hlavní problémy Lesotha, a to chudobu a onemocnění virem HIV. I přesto že nejsou mnohdy úplně ekonomické, přitom velmi blízce, ne-li zcela ekonomiku ovlivňují.

V boji proti onemocnění virem HIV, neboli AIDS je nutné přejít z fáze řešení akutních případů onemocnění na fázi prevenci a monitorování všech nemocných. S tímto přechodem je přímo spojena investice do inovování zejména lékařského materiálu a investování do operačních programů. Nutné je také zkvalitňování poskytovaných služeb a maximalizace výsledků.³¹

Neméně důležitou roli při tomto přechodu hrají mezinárodní lékařské organizace, které poskytují zkušenosti s léčbou HIV a také nemalou finanční podporu.

Chudoba v Lesothu je spojena především s problémy v zemědělství. Z tohoto důvodu je nutné zintenzivnit zemědělskou výrobu, stejně jako zlepšit podmínky skladování vyprodukovaných potravin. Pro zvýšení konkurenceschopností výrobních podniků a snížení podílu zemědělství a s ním spojeným zpracovatelským průmyslem na HDP je nutné přilákání nových investorů.

Nové investice mohou přinést například vládní záruky na úvěry, dlouhodobé úvěry nebo kapitálové účasti na strategických vládních projektech. Vláda dále může poskytovat komplexní financování vývozu pracovního kapitálu či všeobecné obchodní osvobození od daně z kapitálu, strojů a zařízení pro zpracovatelský průmysl. Dále může poskytovat slevu na dovážené suroviny nebo komponenty používané výhradně při zpracování nebo výrobě zboží pro export. Vláda může podmiňovat vznikání nových pracovních míst tím, že bude poskytovat nevratné půjčky až do výše 50% mzdových nákladů v prvním roce působení podniku.³²

---

³¹ Srov. PEPFAR's five years strategy [online]. Dostupné z [www http://www.pepfar.gov/strategy/document/133251.htm](http://www.pepfar.gov/strategy/document/133251.htm)

³² Srov. Lesotho Economy [online]. Dostupné z [www http://www.lesotho.gov.ls/about/economy.php](http://www.lesotho.gov.ls/about/economy.php)

ZÁVĚR

Téma bakalářské práce jsem si vybral z důvodu osobních poznatků životních podmínek v rozvojové části světa a díky studiu odborné literatury a internetových serverů jsem měl možnost zjistit hlavní příčiny ekonomických problémů rozvojových zemí, konkrétně africké země Lesotho.

Prvotně bylo nutné seznámit se s hospodářskou politikou, jejich cíli a nástroji. Hospodářská politika státu velkou měrou určuje ekonomický vývoj a pomáhá upevňovat pozici pro mezinárodní jednání, které jsou důležitá zejména pro rozvojové země, neboť velká část finančních prostředků RZ plyne právě z mezinárodních organizací. Za úspěšnou hospodářskou politiku označujeme takovou politiku, jež striktně dodržuje stanovené cíle a všechny své aktivity směřuje k naplnění těchto cílů.

Charakteristika a rozdělovací kritéria rozvojových zemí jsou důležitou součástí analýzy hlavních problémů rozvojových zemí. Rozdělovací kritéria jsou celkem tři a určují zda- li se jedná, či nejedná o rozvojovou zemi. Tyto kritéria jsou každé tři roky aktualizovány Organizací spojených národů, stejně jako seznam rozvojových zemí. Charakteristika historického a ekonomického vývoje všech rozvojových zemí přináší důležité poznatky ohledně možných problémů a příčin jejich vzniku.

Za nejvýznamnější problémy rozvojových zemí Afriky jsou považovány chudoba, nemoci a vládní stabilita a s ní spojena bezpečnost obyvatelstva. Počátky příčin těchto problémů sahají hluboko do minulosti, neboť v ní se odehrály všechny důležité události, jako například kolonizace afrických států. Kolonizace, ve svém vrcholném období, přinášela africkým státům odbyt pro jejich výrobky a služby. Ovšem přinášela také náboženské konflikty mezi křesťanství a vírou místních obyvatel. Období po druhé světové válce, kdy kolonizace končí především z ekonomických důvodů kolonizátorů, bylo ve znamení neodbytu výrobků a služeb a tím pádem nulového příjmu pro stát i obyvatele. Toto období je tedy největší příčinou vzniku téměř všech ekonomických problémů afrických rozvojových zemí.

Horský stát Lesotho je v boji proti ekonomickým problémům znevýhodněn především svou zeměpisnou polohou. V těchto podmínkách není dostatečně možné provozovat a rozvíjet zemědělství a tím pádem se země stává potravinově závislou na okolních státech. Tato závislost s sebou přináší zvýšené finanční výdaje na obživu obyvatelstva, a tím pádem menší finanční možnosti pro nápravu škod způsobených zejména kolonizací.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jan Vychodil
Název školy:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název bakalářské práce v českém jazyce:	Ekonomické problémy Lesotha
Název bakalářské práce v anglickém jazyce:	Economic problems of Lesotho
Jméno a příjmení vedoucího práce:	Ing. Eva Jílková, Ph.D.
Počet stran:	48
Počet příloh:	1
Klíčová slova v českém jazyce:	rozvojová země, chudoba, virus HIV, hospodářská politika, ekonomické ukazatele, zemědělství, průmysl
Klíčová slova v anglickém jazyce:	development country, poverty, virus HIV, economic policy, economic indicators, agriculture, industry

Anotace v českém jazyce:

Cílem a smyslem této práce je charakterizovat rozvojové země, zjistit jejich ekonomické problémy a navrhnout postupy pro jejich řešení. Aby bylo možné dospět k cíli bylo nutné v úvodu práce určit tzv. testovací vzorek, jímž se stala africká země Lesotho, stanovit si kritéria pro zařazení zemí na seznam Nejméně rozvinutých zemí a možnosti zemí v boji proti těmto ekonomickým problémům. Prostřední část je zaměřena na charakterizování hlavních ekonomických problémů a jejich příčin. Závěr práce obsahuje nejen ekonomickou charakteristiku Lesotha, jsou zde popsány hlavní ekonomické problémy této africké země a navrhnuté postupy pro jejich řešení.

Anotace v anglickém jazyce:

Main target and purpose of this thesis is to define the least develop countries, to discover their economic problems and project procedure to solve them. At the beginning of this thesis we have to establish the test sample, which was Lesotho, determine standards to

diagnosis country as The least develop country and determine possibilities how to fight against the economic problems. Middle part is located to descibe main economic problems and their reasons. The end of the thesis consists not only economics desribe of Lesotho, the main economic problems of Lesotho are desribed here and we propose procedures to solving them.

SEZNAM ZKRATEK

AGOA – African Growth and Opportunities Act (Zákon o africkém růstu a příležitostech)

APK – státy Afriky, Pacifiku a Karibské oblasti

CDP – Committee for development policy (Výbor pro rozvojovou politiku)

CMA – Common Monetary Area

ECOSOC – Economic and Social Council (Ekonomická a sociální rada)

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

FAO – Food and Agriculture Organization (Organizace pro výživu a zemědělství)

GATT – General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda na clech a obchodu)

HDI – Human development index (Index lidského rozvoje)

HDP – hrubý domácí produkt

HNP – hrubý národní produkt

IPT – International Poverty Trap (Mezinárodní past chudoby)

JAR – Jihoafrická republika

MMF – Mezinárodní měnový fond

LDC – the Least developed countries (Nejméně rozvinuté země)

LHWC – Lesotho Highlands Water Project (Lesothský horský vodní projekt)

OSN – Organizace spojených národů

PEPFAR – President's emergency plan for AIDS relief (Presidentský záchranný plán pro AIDS)

SACU – Southern African Customs Union (Jihoafrická celní unie)

RZ – rozvojové země

RTE – rozvinuté tržní ekonomiky

TE – tranzitivní ekonomiky

UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development (Konference OSN o obchodu a rozvoji)

UNDP – United Nations Development Programme (Program OSN na rozvoj)

SEZNAM LITERATURY

FIALOVÁ, Helena. Úvod do ekonomiky. *Základy makroekonomiky*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství ČVUT. 2006. 153 s. ISBN 80-01-03523-9. Oddíl 3, Vládní hospodářská politika, s 113-114.

KUNA, Zbyněk. Rozvojové země ve světové ekonomice. 1. vydání. Praha: Česká zemědělská univerzita. 2004. 132 s. ISBN 80-213-1134-7. Strana 4 - 49

MEDIAWIKI. Elektronická encyklopedie Wikipedie [online] Tranzitivní ekonomika, [Los Angeles (Spojené státy americké)]: březen 2010 [cit 2010-03-30]. Dostupné z www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Transition_economies>

MEDIAWIKI. Elektronická encyklopedie Wikipedie [online] Rozvojové země, [Los Angeles (Spojené státy americké)]: březen 2010 [cit 2010-03-30]. Dostupné z www: <http://en.wikipedia.org/wiki/Developing_country>

UNITED NATIONS. Úřad pro zastoupení rozvojových zemí [online] Kritéria pro identifikaci LDC, [New York (Spojené státy americké)]: duben 2010 [cit 2010-04-02]. Dostupné z www: <<http://www.unohrlls.org/en/ldc/related/59/>>

MOKHOTHU M.,M.. Důvody chudoby v Lesothu [online], [Banjul (Gambie)]: duben 2004 [cit 2010-04-02]. Dostupné z www: <<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/AAPAM/UNPAN025676.pdf>>

MACHÁČEK, Jaroslav a kolektiv. Problémy rozvojových zemí, jejich příčiny a cesty k řešení. 1. vydání. Praha: VŠE. 2006. 447 s. ISBN 80-01-03523-9. Část 1., Kap. 1, Pozice rozvojových zemí v kontextu hospodářského růstu, s 27. ISBN 80-245-1060-X.

THE CONSOLIDATED APPEAL PROCESS. Humanitarian appeal [online] Kritéria pro identifikaci LDC, [New York (Spojené státy americké)]: duben 2010 [cit 2010-04-08]. Dostupné z www: <<http://ochaonline.un.org/humanitarianappeal/webpage.asp?Page=1591>>

MEDIAWIKI. Elektronická encyklopedie Wikipedie [online] Míra inflace, [Los Angeles (Spojené státy americké)]: duben 2010 [cit 2010-04-16]. Dostupné z www: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Míra_inflace>

AFRICAN ECONOMIC OUTLOOK. Lesotho: Macroeconomic policy [online], [Issy le Moulineaux (Francie)]: duben 2010 [cit 2010-04-16]. Dostupné z www: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/southern-africa/lesotho/#/macro_economic_policy>

MINISTRY OF COMMUNICATIONS, SCIENCE, TECHNOLOGY. Lesotho: Education [online], [Maseru (Lesotho)]: duben 2010 [cit 2010-04-09]. Dostupné z www: <<http://www.lesotho.gov.ls/about/education.php>>

MINISTRY OF COMMUNICATIONS, SCIENCE, TECHNOLOGY. Lesotho: Economy [online], [Maseru (Lesotho)]: duben 2010 [cit 2010-04-09]. Dostupné z www: <<http://www.lesotho.gov.ls/about/economy.php>>

PEPFAR. Five years strategy [online], [Washington (Spojené státy americké)]: duben 2010 [cit 2010-04-09]. Dostupné z www: <<http://www.pepfar.gov/strategy/document/133251.htm>>

Bludný kruh chudoby – příloha č. 1

zdroj: Kolektiv autorů. Světová ekonomika. 1. Vydání. Brno: Computer press v Brně, 2007. ISBN 978-80-251-1498-8

